

Norske flygere på selvmordsoppdrag

BODØ: Gjennom store deler av den kalde krigen hadde de to norske jagerflyskvadronene i Bodø i oppdrag å angripe Kola- halvøya og Murmansk – også med atomvåpen, om det ble nødvendig. «Selvmord», skrev NATO- sjefen i Norge allerede i 1959, men oppdraget ble opprettholdt!

NORSKE JAGERE: Det var norske Sabre-jagere fra Bodø som skulle angripe Kola i tilfelle krig – om nødvendig mer atomvåpen.

FOTO: NORDL.
FFA

HA: STÅLE HANSEN

Denne oppsiktsvekkende delen av norsk kald krig-historie avsløres i tidligere strengt hemmelige dokumenter som Utenriksdepartementet har frigiort på forespørsel fra Nordlands Framtid.

I februar førtalte avisa om hvordan norske jagerfly på 1950 og 1960-tallet trente på å slippe atom-bomber ved Lyngvær utenfor Bodø. Til nå har det ikke vært kjent hvor denne teknikken var tenkt brukt.

Men i et brev fra 1959, fra den britiske generalen Sir Horatius Murray, som var NATOs sjef i Norge og på nordflanken, til daværende utenriksminister Nils Handal, forteller NATO-sjefen om oppdraget. Han legger ikke skjul på sin personlige mening.

SELVMORD

«Jeg er bekymret for angrepsrollen som er tildelt de to jagerbomberskvadronene i Nord-Norge. (331 og 334-skvadronen i Bodø. red.aam.). Angrep av dem inn i Murmansk-området og Kola- halvøya er etter min mening selvmord. Denne oppgaven kan bare utføres effektivt av raketter», skriver han.

I Forsvarsdepartementets følgeskriv sier ekspedisjonssjef Fredrik Ramm lakonisk at det antas at den sentrale sjefsnemnd bør vurdere dette spørsmål under dens behandling av Nordkommandoens forsvarsplan.

Til tross for at dette brevet altså gikk til den norske forsvarsministeren allerede i 1959, bekrefter flere sentrale personer i Luftforsvaret

overfor Nordlands Framtid at Bodøskvadronene til langt ute på 1970-tallet hadde direkte angrep på Kola- halvøya som oppdrag i tilfelle krig.

– Da jeg sluttet som sjef for Luftforsvaret i 1969 var det ikke foretatt noen politisk revurdering av denne angrepsplanen, sier pensjonert generalløytnant Wilhelm Mohr.

– Men NATO-sjefen hadde nok mye rett når han karakteriserte dette som selvmordsoppdrag. Jeg husker at denne doktrinen var sterkt omdiskutert innenfor Luftforsvaret også, sier Mohr.

GRADERT

Også tidligere luftkommandør i Nord-Norge, generalløytnant Per I. Utgård, bekrefter at angrep mot Ko-

la- halvøya med norske jagerbombefly har vært aktuell politikk.

– Utover det vil jeg ikke si noe om saken, ettersom jeg ikke vet hvor mye av dette som fremdeles er gradert materiale, sier han.

Nordlands Framtid har også dokumenter som viser at minst en av de to skvadronene i Bodø i NATOs planer skulle operere med atomvåpen i krigstid. Disse planene var i kraft i perioden 1958-1963. Hvilke planer som videre gjaldt er fremdeles uklart.

ATOMVÅPEN

Den 1. april 1958 ble det avholdt et møte i Forsvarsdepartementet, der plasseringen av atomvåpenlagre i Norge ble drøftet. I referatet fra møtet står det at en bør prioritere å bygge ut lagre for atombomber i Bodø og på Flesland.

Lagrene på disse to flyplassene skal dekke behovet for den norske flyskvadronen som i henhold til SACEURs (NATO-sjefen i Europa) rapport fra 1958-63 er forutsatt utstyrt og trenet med henblikk på å kunne nytte atomvåpen, står det i dokumentet.